

Kauriin kääntöpiiri

Soppelan kylän laitamilla asui viime vuosisadalla eräs tunnettu saamamies, Vaales. Tarinan mukaan hän oli saanut erikoisen etunimensä Walesiin tyssänneen amerikanmatkan muistoksi. Sen sijaan legendaarisen saamamiehen maineen Vaales oli hankkinut ihan itse. Juonikkuudessaan hän oli niin taitava kalojen saalistaja, että vain harva eväkäs onnistui välttämään hänen pyydyksensä. Kerrottiin, että kalat suorastaan jonottivat päästäkseen hänen katiskoihinsa ja jotkut hauet tunkivat itsensä pyrstö edellä Vaaleksen verkkoon.

Erään kerran kävi kuitenkin niin, että Lantunginperä ei antanutkaan hänelle saalista. Verkko, jonka hän oli taitavasti laskenut rantaruovikon reunaan, oli nostettaessa turhan siisti, niin kuin kaupan hyllyltä otettu. Tyhjän verkon joutui Vaales nakkaamaan veneen pohjalla olevaan koppaan. Hattureuhkaansa haroen piti todeta, että sinä päivänä kotona eivät kalakeiton aroomit lennelleet. Kalamiehen kunniaankin jo vähän kirpaisi, joten maineen pelastamiseksi oli keksittävä jokin hyvä selitys. Niinpä Vaales kertoi naapurilleen.

– Lantunginperän hauet ovat niin viisaita ku tiplomaatit. Net on vain puhetta vailla.

Kuten kaikkien kalamiesten, niin Vaaleksenkin suurimpana haaveena oli tietysti saada se iso. Niissä merkeissä hän kolusi kaikki merkittävimmät kalapaikat, tutki vesistöjen pohjamuodot ja kaislikkojen salaisuudet. Pyydysti ja sai. Mutta ne isommuuslohet uiskentelivat jossakin kaukana Lapin valtaviirassa, Tenossa.

Kerran Vaales oli metsäpalstallaan parkkaamassa pöllejä. Kahvitauolla hän katsoa tillisteli ylös korkeuksiin ja näki siellä kalamiehelle suotuisat taivahan merkit. Päätös tuli välittömästi. Kolorauta napsahti parkkuupukin nokkaan ja mies lähti hölkäten kotiin. Siellä hän koppasi porstuannurkasta ainavalmiin reppunsa, haki sukulaispojan mukaansa ja lähti kohti pohjoista.

Teno, tunturien virta valutteli kirkkaita vesiään pitkin kivikkoista uomaa. Siellä kivien kätköissä syvänteiden pohjalla makasivat jättilohet kuin tukit sumassa. Kokeiltiin puukalat, uitettiin perhot ja peltilusikat. Lohi ei vain ottanut. Kumma juttu. Vaales istui lehmänkokoiselle rantakivelle kaivelemaan viehelaatikkoaan. Alaköngäs juoksutti kohisten vesiään silmien edessä, pärskäytteli vaahtopäitä vasten kivipaasia, kiersi pahimmat esteet. Siitä rannalta oli hyvä huudella neuvoja nuoremmalleen.

– Laitappa Mikko siiman nokkaan se kullavärinen Rapala. Kahalaa sitten tuonne, missä on tuo irooninen kivi. Näjekkö, sen alapuolella on semmonen kosmeettinen virtaus. Siinä se iso lohi makailee. Nakkaa siihen!

Mikko uskoi mestariaan, meni ja heitti. Samassa vavassa jutkahti ja kela parkui kuin sirkkeli. Siima viirätti virtaa, sahasi kahtaalle ja heitti kuohuun kaukana alavirralla.

– Nosta äkkiä vavan nokka kohti seniittiä! Ja ole tanuna! Äläkkä sorru sinne jortaaniin!

Kala veti ja kela valitti siimansa loppuun. Mikko erehtyi laskemaan vavan kärjen alemmaksi. Samassa siima napsahti poikki.

– Voi tolikka, laskit vavan orikosta ja joustot loppu.

Talvet Vaales hiihteli kettujen perässä, tutki näätien jälkivyyhdit, sai saalista ja veti nahkat peijinpuihin. Kerran pilkkireissulle mennessään hän yhytti Ämmänselällä oudot jäljet. Joku tuntematon sorkkaeläin oli tehnyt pienet sirot painaumat hangella olevaan ohueen lumikerrokseen. Ettei nyt vain lammas olisi karannut jonkun talon navetasta. Eläin oli tullut jostakin Kattilaniemen suunnasta ja kulkenut kohti Lantunkia. Vaales hiihti jäljen viertä ja yritti tulkita niiden sanomaa. Silmät tutkivat jo vastarantaa, kun hän huomasi, että eläin olikin kaartanut takaisin tulosuuntaansa.

– Ei tämä lammas ole. Tässähän on ihan selvästi kauriin kääntöpiiri.

Nimimerkki: Iivari